

Οι Άγιοι Τρεις Ιεράρχες

Στις 30 Ιανουαρίου, κάθε χρόνο, γιορτάζουμε τη μνήμη των Τριών Ιεραρχών, όπως καθιερώθηκε από το 1100 μ.Χ.. Η γιορτή τους, από το 1842, λέγεται και Γιορτή των Γραμμάτων, μια και οι Τρεις Ιεράρχες ήταν Μεγάλοι Δάσκαλοι αλλά και Πατέρες της Εκκλησίας.

Οι Τρεις Ιεράρχες είναι: ο **Μέγας Βασίλειος**, ο **Ιωάννης ο Χρυσόστομος** και ο **Γρηγόριος ο Θεολόγος**.

Η γιορτή τους είναι γιορτή της παιδείας και των γραμμάτων, γιορτή των δασκάλων και των μαθητών.

Είναι γιορτή τόσο Σχολική όσο και Χριστιανική.

Σχολική είναι, γιατί οι Τρεις Ιεράρχες, ήταν άνθρωποι μορφωμένοι, σοφοί δάσκαλοι, φημισμένοι ρήτορες και συγγραφείς. Πρόσφεραν πάρα πολλά στα γράμματα, διαθέτοντας ολόκληρη την περιουσία τους.

Χριστιανική είναι, γιατί και οι τρεις ήταν ευσεβείς Ιεράρχες, επιφανείς θεολόγοι, με κοινωνική προσφορά και φιλανθρωπικό έργο, που διέθεσαν τη ζωή τους στην πίστη τους για το Χριστό.

Μελέτησαν τους αρχαίους κλασικούς συγγραφείς και φιλοσόφους, και κατόρθωσαν να συμφιλιώσουν το Αρχαίο Ελληνικό Πνεύμα με την Χριστιανική Πίστη. Απέρριψαν τα ειδωλολατρικά στοιχεία και κράτησαν τις αρχές της διαλεκτικής σκέψης της ελληνικής παιδείας, ακολουθώντας τη συμβουλή του Αποστόλου Παύλου «να δοκιμάζουμε τα πάντα αλλά να κρατάμε το καλό».

Έστησαν έτσι γέφυρες ανάμεσα στο κλασικό και το σύγχρονο, ανάμεσα στη γνώση και την αρετή, ανάμεσα στην αναζήτηση της επιστημονικής αλήθειας και την πραγματική αλήθεια της αγάπης, ανάμεσα στη θεωρία και στην πράξη, τον Ελληνισμό και το Χριστιανισμό.

Δικαιολογημένα η εποχή τους ονομάστηκε: «Χρυσός Αιώνας της Εκκλησίας».

Το έργο των Τριών Ιεραρχών είναι πολύ μεγάλο. Όλοι οι φτωχοί, οι άρρωστοι, τα ορφανά και οι ηλικιωμένοι έβρισκαν καταφύγιο κοντά τους. Η μεγάλη τους καρδιά και η χριστιανική ψυχή τους γίνονταν στέγη για όσους είχαν ανάγκη.

Ήταν τόση η καλοσύνη και η φιλανθρωπία τους, που δεν υπολόγισαν τα πλούτη και τα χρήματά τους. Τίποτα δεν κράτησαν για τον εαυτό τους. Όλα τα υπάρχοντά τους τα διέθεσαν για να δώσουν χαρά στους συνάνθρωπούς τους.

Πολλές φορές οι Ιεράρχες με τα ίδια τους τα χέρια, έδεναν τις πληγές των αρρώστων. Τίποτε δεν τους φόβιζε. Ακόμη και τους λεπρούς περιποιούνταν.

Οι Τρεις Ιεράρχες ήταν και ιεραπόστολοι. Δίδασκαν τη Χριστιανική θρησκεία και το Λόγο του Θεού με πάθος, γεγονός που σε συνδυασμό με τη μεγάλη τους μόρφωση, τους έφερε αντιμέτωπους και εχθρούς με βασιλιάδες και άρχοντες.

Δίκαια, λοιπόν, ονομάστηκαν Μεγάλοι Πατέρες της Εκκλησίας και Προστάτες των Γραμμάτων και των Σχολείων.

Ο ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ή ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ

Γεννήθηκε στη Νεοκαισάρεια του Πόντου γύρω στο 330 μ.Χ, αλλά μεγάλωσε στην Καισάρεια της Καππαδοκίας. Γονείς του ήταν η ενάρετη Εμμέλεια που ήταν κόρη μάρτυρα και ο ονομαστός ρήτορας Βασίλειος. Από την ευλογημένη αυτή οικογένεια αναδείχτηκαν άγιοι της Εκκλησίας μας γιαγιά, μητέρα και τέσσερα παιδιά.

Οι πλούσιοι γονείς του φρόντισαν να πάρει μεγάλη μόρφωση. Σπούδασε στην Καισάρεια και κατόπιν στην Κωνσταντινούπολη, στην Αλεξάνδρεια και στην Αθήνα όπου συνδέθηκε με τον αδελφικό του φίλο Γρηγόριο, το Ναζιανζηνό.

Ο Βασίλειος ύστερα από τις λαμπρές σπουδές του γύρισε στην Καισάρεια. Εκεί άσκησε το επάγγελμα του ρήτορα και αφού βαφτίστηκε σε μεγάλη ηλικία, όπως συνηθιζόταν τότε, αποφάσισε να γίνει μοναχός.

Για να γνωρίσει μεγάλους ασκητές της εποχής του επισκέπτηκε την Αίγυπτο την Παλαιστίνη αλλά και άλλες χώρες. Γοητευμένος,

μοίρασε τα υπάρχοντά του στους φτωχούς και μόνασε σ'ένα ερημικό μέρος του Πόντου.

Όταν είδε ότι οι αιρετικοί κατατάραζαν την Εκκλησία δέκτηκε το μεγάλο αξίωμα της ιεροσύνης. Έγινε διάκονος, ιερέας και αργότερα επίσκοπος Καισάρειας απ' όπου καταπολέμησε σθεναρά τον αρειανισμό.

Ιστορική έμεινε η απάντηση που έδωσε στο φιλαρειανό απεσταλμένο του αυτοκράτορα, ύπαρχο Μόδεστο, όταν τον απείλησε αυστηρά με δήμευση της περιουσίας, εξορία, βασανιστήρια και θάνατο: «Τίποτε από αυτά δε φοβάμαι» απάντησε ο Βασίλειος, «γιατί περιουσία δεν έχω παρά μόνο τα φτωχά μου ρούχα και λίγα βιβλία. Εξορία δε φοβάμαι, γιατί όλοι σ' αυτή τη ζωή είμαστε σαν τα πουλιά χωρίς μόνιμη στέγη. Βάσανα δε λογαριάζω, γιατί το ασθενικό μου σώμα γρήγορα θα πεθάνει. Κι ο θάνατος θα με φέρει κοντά στο Θεό, για τον οποίο ζω και εργάζομαι».

Ο Μέγας Βασίλειος θεμελίωσε τη Χριστιανική του Θεολογία, αντλώντας επιλεκτικά από την αρχαιοελληνική και κυρίως από την πλατωνική φιλοσοφία.

Καθημερινά δίδασκε τους ανθρώπους εξηγώντας το Ευαγγέλιο.

Συμβούλευε τη νεολαία να διαβάζει την ελληνική ιστορία, μυθολογία, ποίηση και φιλοσοφία.

Έγραψε πολλά βιβλία, επιστολές, κηρύγματα, ομιλίες, προσευχές και τη Θεία Λειτουργία που φέρει το όνομά του.

Ολόκληρη πόλη, την περίφημη Βασιλειάδα, αποτελούν τα φιλανθρωπικά του ιδρύματα: νοσοκομεία, ορφανοτροφεία, ξενώνες, εργαστήρια, σχολεία κ.α. για τα οποία διέθεσε όλα του τα υπάρχοντα.

Πέθανε το 379, σε ηλικία 49 χρονών. Η Εκκλησία μας τον ονόμασε « Οικουμενικό και Μέγα διδάσκαλο». Τον τιμάει ως άγιο την 1η Ιανουαρίου.

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ονομάστηκε Χρυσόστομος για τις ρητορικές του ικανότητες. Γεννήθηκε το 345 στην Αντιόχεια της Συρίας. Γονείς του ήταν ο ανώτερος αξιωματικός Σεκούνδος και η ευσεβής Ανθούσα. Πολύ νωρίς έμεινε ορφανός από τον πατέρα του και το βάρος της ανατροφής και μόρφωσής του έπεσε στην ενάρετη Ανθούσα.

Ύστερα από τη γενική εκπαίδευση, ο Ιωάννης, σπούδασε ρητορική στη σχολή του περίφημου δασκάλου της εποχής εκείνης, του εθνικού Λιβάνιου.

Μετά τις λαμπρές φιλοσοφικές και νομικές σπουδές του, ο Ιωάννης άσκησε στην Αντιόχεια το επάγγελμα του δικηγόρου. Γρήγορα όμως τον τράβηξαν οι θεολογικές σπουδές και όταν βαπτίστηκε, άρχισε να ζει ασκητική ζωή.

Ύστερα από μερικά χρόνια ασκητικής ζωής, ο Ιωάννης δέχτηκε τη χάρη της ιεροσύνης και υπηρέτησε την Εκκλησία. Με τα λαμπρά του κηρύγματα και κυρίως μα το έξοχο παράδειγμά του μαγνήτιζε τις ψυχές των πιστών. Είχε κατορθώσει να τρέφει καθημερινά πάνω από 3.000 φτωχούς.

Η φήμη και το καλό όνομά του έγιναν γνωστά σε όλη τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία και ο βασιλιάς Αρκάδιος τον πήρε στην Κωνσταντινούπολη. Εκεί τον εξέλεξαν Αρχιεπίσκοπο.

Στα φλογερά του κηρύγματα καλούσε σε ηθική εξυγίανση της κοινωνίας και ασκούσε αυστηρή κριτική στον κλήρο και στους κυβερνώντες προκαλώντας τις αντιδράσεις της αυτοκράτειρας Ευδοξίας και των εκκλησιαστικών κύκλων. Εκθρονίστηκε και καταδικάστηκε σε εξορία. Αλλά ο λαός πέτυχε την ματαίωσή της.

Σύντομα όμως ακολούθησε άλλη μόνιμη και μαρτυρική στην Αρμενία και αργότερα στην Πιτυούντα του Πόντου.

Στο δρόμο κι ενώ βρισκόταν στα Κόμανα του Πόντου, πέθανε από τις κακουχίες και τις στερήσεις στις 14 Σεπτεμβρίου του 407.

Παρά ταύτα όμως, αναγνωρίστηκαν οι πολύτιμες υπηρεσίες του και αποκαταστάθηκε η μνήμη του.

Ύστερα από 30 χρόνια το λείψανό του μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη και τοποθετήθηκε στο ναό των Αγίων Αποστόλων.

Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος διακρίθηκε για τη ρητορική του τέχνη. Τα λόγια, η διδασκαλία και το κήρυγμά του συγκινούσαν όλους τους ανθρώπους. Γι αυτό τον ονόμασαν «Χρυσόστομο», δηλαδή στόμα χρυσό.

Ακόμα και σήμερα, «των αρετών το θησαύρισμα», καθώς τον ονόμασαν, εξακολουθεί να μας φωτίζει με τα πολλά του συγγράμματα. Ανάμεσα σ' αυτά ιδιαίτερη θέση κατέχει η Θεία Λειτουργία που φέρει τ' όνομά του.

Η Εκκλησία μας τιμάει την μνήμη του στις 13 Νοεμβρίου, στις 27 Ιανουαρίου (Ανακομιδή) και στις 30 Ιανουαρίου μαζί με τους άλλους δύο Ιεράρχες.

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ ή ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΝΑΖΙΑΝΖΙΝΟΣ

Ο Άγιος Γρηγόριος γεννήθηκε το 329 μ.Χ. στην Αριανζό, κοντά στη Ναζιανζό της Καππαδοκίας γι αυτό και ονομάστηκε Ναζιανζηνός. Όπως και ο Άγιος Βασίλειος καταγόταν από παλιά και πλούσια οικογένεια του τόπου του. Οι ευσεβείς γονείς του, η Νόννα και ο επίσκοπος Γρηγόριος του έδωσαν χριστιανική ανατροφή.

Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στη Ναζιανζό και κατόπιν στην Καισάρεια της Καππαδοκίας. Εκεί γνωρίστηκε με το Βασίλειο, που είχαν σχεδόν την ίδια ηλικία και συνδέθηκαν με αδελφική φιλία και εκτίμηση που έμεινε ζωντανή και δυνατή σε όλη τους τη ζωή.

Ο Γρηγόριος συνέχισε τις σπουδές του στην Καισάρεια της Παλαιστίνης και στην Αλεξάνδρεια. Σπούδασε και στην Αθήνα μαζί με το φίλο του Βασίλειο.

Μετά τις τόσο λαμπρές σπουδές του γύρισε στην Ναζιανζό. Τότε, καθώς φαίνεται, δέχτηκε το άγιο Βάπτισμα. Κατόπιν μόνασε, όπως είδαμε, για ένα διάστημα στον Πόντο μαζί με το Βασίλειο.

Αργότερα ο Γρηγόριος ήρθε κοντά στο γέροντα πατέρα του και τον βοηθούσε στα ποιμαντικά του έργα. Με απαίτηση όμως των Χριστιανών και χωρίς να το θέλει ο ίδιος, καθώς θεωρούσε πολύ μεγάλο το αξίωμα της ιεροσύνης, χειροτονήθηκε πρεσβύτερος.

Ύστερα από μερικά χρόνια, μπροστά στην επιμονή του φίλου του και αρχιεπισκόπου Καισαρείας Βασιλείου, δέχτηκε και χειροτονήθηκε από τον ίδιο, επίσκοπος της κωμόπολης των Σασίμων.

Εκείνο που ανέδειξε το Γρηγόριο μεγάλο δάσκαλο και ποιμένα της εκκλησίας ήταν η υπεράσπιση της Ορθοδοξίας, που πέραγε δύσκολες μέρες, από τον κίνδυνο των Αρειανών.

Στην Κωνσταντινούπολη, μόνο ένας μικρός ναός είχε απομείνει στους ορθοδόξους, που τον ονόμαζαν συμβολικά Αγία Αναστασία, ελπίζοντας πως εκεί θα αναστηθεί ξανά η Ορθοδοξία.

Σ' αυτόν το ναό ο Γρηγόριος εκφώνησε τους περίφημους πέντε λόγους για τη θεότητα του «Υιού και Λόγου» του Θεού, με θαυμαστά αποτελέσματα.

Γι αυτή τη σοφία και ευλάβεια στα θεία, δίκαια η εκκλησία μας τον ονόμασε «Θεολόγο», πρώτον αυτόν ύστερα από τον Άγιο Ιωάννη τον Ευαγγελιστή.

Σε λίγο στέφτηκε αυτοκράτορας ο Μέγας Θεοδόσιος καθιερώνοντας με διάταγμα την Ορθοδοξία.

Τότε αναδείχτηκε ο Γρηγόριος Αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινούπολεως και Πρόεδρος της Β' Οικουμενικής Συνόδου. Από αυτή τη θέση, το 381, μαζί με άλλους άρχοντες της Εκκλησίας στερήσαν την Πίστη και την Ορθοδοξία συμπληρώνοντας το Σύμβολο της Πίστεως που άρχισε η Α' Οικουμενική Σύνοδος.

Για να εξασφαλίσει όμως την ειρήνη της Εκκλησίας, με μια ηρωική πράξη, παραιτήθηκε από τον αρχιεπισκοπικό θρόνο και την προεδρία της Συνόδου και επέστρεψε στον τόπο του όπου πέρασε την υπόλοιπη ζωή του με προσευχή, διάβασμα και συγγραφή βιβλίων. Πέθανε το 390 μ.Χ.

Ο Γρηγόριος διακρίθηκε για τον αγνό του χαρακτήρα και τις πολλές αρετές καθώς και για το τεράστιο συγγραφικό του έργο, που περιλαμβάνει λόγους, επιστολές και ποιήματα. Η Εκκλησία μας τον κατέταξε ανάμεσα στους αγίους της και τον τιμά ξεχωριστά στις 25 Ιανουαρίου καθώς και στις 30 του ίδιου μήνα, γιορτή των Τριών Ιεραρχών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι Τρεις Ιεράρχες έδειξαν με τη ζωή και το έργο τους ότι η πίστη προς το Θεό και η αγάπη προς το συνάνθρωπο συμβαδίζουν. Νοημάτισαν τον αρχαίο κλασικό κόσμο και διέσωσαν αξίες με πανανθρώπινο περιεχόμενο.

Οι ίδιοι είναι και θα είναι οδηγοί προς την αληθινή γνώση και μόρφωση, αγαθά πρότυπα κάθε νέου ανθρώπου.